

УДК 811.581.11

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-242X.2025.31.05>

Олександр КОЗОРИЗ, канд. філол. наук, асист.

ORCID ID: 0000-0002-4502-583X

e-mail: davinci@3g.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

УКЛАДАННЯ СЛОВНИКА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Вступ. В умовах зростання впливу Китаю на світовій арені, посилення військово-політичного чинника в міжнародних відносинах та активних бойових дій на території України, питання міжмовної термінологічної взаємодії у сфері безпеки й оборони набуває особливої актуальності та стратегічної ваги. Водночас сучасна китайська військова термінологія вирізняється високою динамікою розвитку, технологічною складністю та специфічною ієрогліфічною структурою. У цих умовах постає нагальна потреба в систематизації лексичних одиниць і створенні високоякісного військового термінологічного словника, побудованого на корпусних і цифрових методах аналізу.

Методи. У ході дослідження розроблено й апробовано комплексний підхід до укладання словника військової термінології китайської мови, що поєднує методи корпусної лінгвістики, автоматизованого збирання й обробки даних, частотного аналізу та структурної класифікації термінів. Особливу увагу приділено створенню корпусу китайських військових текстів для автоматизованого виявлення термінологічних одиниць. Застосовано комплекс методів для автоматизованої обробки, аналізу та структурування військової термінології китайської мови на основі корпусу текстів новинного агентства "Сінхуа".

Результати. Розроблено програмні скрипти на мові Python, що реалізують такі етапи дослідження:

1. Скрипт `"parsing_xinhua_news_to_corpus.py"` автоматично завантажує й обробляє новинні статті з вебсайту агентства "Сінхуа", формуючи текстовий корпус.

2. Скрипт `"parsing_xinhua_military_news_to_xlsx.py"` спеціалізується на обробці військових новин, витягуючи релевантні дані та зберігаючи їх у форматі Excel.

3. Скрипт `"corpus_to_dict.py"` аналізує зібраний корпус текстів, виділяє терміни та формує структурований словник, що включає частоту вживання.

4. Скрипт `"word_count_by_length.py"` підраховує кількість термінів залежно від їхньої довжини, що дозволяє виявити закономірності у структурі військової термінології, показати їхню продуктивність.

5. Скрипт `"corpus_categorization_on_patterns.py"` категоризує терміни за структурними шаблонами, що сприяє глибшому розумінню структурних особливостей військової лексики.

Окремим результатом дослідження є створення структури електронного словника, який може використовуватись у лінгвістичних, освітніх і перекладацьких цілях.

Висновки. Частотний підхід до виокремлення термінів на базі корпусу дозволяє окреслити пріоритетні теми сучасного військового дискурсу в китайських засобах масової інформації.

Ключові слова: китайська мова, військова термінологія, словник, паралельний корпус, корпусна лінгвістика, мова Python.

Вступ

Сучасний світ характеризується динамічним розвитком військових технологій, що зумовлює постійну появу нових термінів і понять у військовій сфері. У цьому контексті особливого значення набуває створення спеціалізованих термінологічних словників, які сприяють ефективному обміну інформацією, відповідають сучасним вимогам точності й повноти, а також допомагають долати мовні бар'єри в умовах міжнародної співпраці.

На тлі неоднозначних взаємин між Україною та Китайською Народною Республікою у сфері військової діяльності, безпеки і стримуванні конфліктів актуалізується потреба у формуванні нової лексичної бази. Це так само спонукає до всебічного аналізу структури, семантики та функціонального навантаження військової термінології сучасної китайської мови (СКМ). Такий аналіз є необхідною передумовою для укладання двомовного словника, що відповідатиме практичним потребам перекладачів, фахівців з міжнародної безпеки й дослідників лінгвістичних процесів у галузі військової комунікації.

Мета дослідження: розробити ефективні методологічні підходи до створення китайсько-українського словника військової термінології з урахуванням сучасних джерел інформації, цифрових інструментів та аналітичних методів корпусної лінгвістики.

Об'єкт дослідження: сучасна військова термінологія китайської мови.

Предмет дослідження: методи, засоби та джерела, що використовуються під час укладання військових термінологічних словників китайської мови, зокрема паралельні

й монолінгвальні корпуси, офіційні військові документи, нормативні джерела та багатомовні термінологічні бази.

Для забезпечення достовірності результатів дослідження, підвищення ефективності міжмовної комунікації у військовій сфері необхідно спиратися на чіткий теоретичний фундамент, що передбачає уточнення базових понять і визначення основних ознак військової термінології. Важливий етап цього процесу – аналіз наукових праць, присвячених перекладу військової лексики, зокрема між українською та китайською мовами, а також досліджень, що розглядають вплив англійської мови як посередницької лінгвістичної системи у процесі міжмовного трансферу. Такий огляд дозволяє глибше осмислити лексико-семантичні особливості військових термінів і виробити ефективні перекладацькі стратегії. Пропонуємо огляд найбільш релевантних наукових джерел у цій галузі.

Так у статті "Особливості перекладу військової термінології з української мови на китайську" Н. Самойленко та Н. Золотухіна досліджено деякі проблеми синонімії ("удар" 突击, "атака" 冲击, "напад" 攻击, "наступ" 进攻, "прорив" 突破; "директива" 训令, "наказ" 命令, "розпорядження" 号令, "указ" 指示), полісемії ("засіб" – 兵器, 器材, 设备, 器具, 手段, 资金, 工具, 药剂, 兵器; "група" – 组, 群, 队, 集团, 联队, 编队, 大队, 类别), дослівного та вільного перекладу військової термінології (Самойленко, & Золотухіна, 2023).

А у статті "Особливості відтворення китайськомовного військового дискурсу українською мовою" О. Карпенко, О. Попова та Д. Безай під поняттям "військовий дискурс" розуміють сукупність мовних текстів у межах

військового спілкування; виділяють формальну, функціональну, ситуативну інтерпретацію дискурсу; пропонують стратегію добору лінгвістичних засобів для адекватного перекладу та стратегії переадресації з поширеним використанням тактики лінгвокультурної адаптації (Карпенко, Попова, & Безай, 2018).

Дослідниці В. Стецюк і Л. Мініч свою статтю "Воєнна лексика в парадигмі лінгвістичних досліджень" переважно присвятили дослідженню термінів "фахова воєнна мова" та "воєнна лексика", під якими вони розуміють специфічний прошарок лексичних одиниць, що обслуговують особливу галузь діяльності людини – військову справу, охоплюючи військово-прикладну термінологію, стилістично марковані та емоційно-забарвлені лексичні одиниці (Стецюк, & Мініч, 2024).

Ю. Лукіяничук у статті "Способи класифікації військових термінів" пропонує власну класифікацію військових термінів відповідно до видів та родів Збройних сил: 1) терміни Сухопутних військ; 2) терміни Військово-повітряних сил; 3) терміни Військово-морських сил; 4) терміни інженерних військ; 5) терміни військ зв'язку та кібербезпеки (Лукіяничук, 2018).

У статті "Особливості перекладу військової термінології" М. Сокаль, О. Осирко та О. Зінченко в межах англійсько-української мовної пари окреслили особливі аспекти перекладу військової термінології, а також порушили проблему укладання словників військових термінів, передусім двомовних і тлумачних. Аналіз тенденцій у перекладі термінів показує, що основними перекладацькими підходами є: 1) повний переклад: повна еквівалентність у перекладі доречна, коли прагматичні значення одиниць вихідної та цільової мови однакові; 2) транскрипція – літературне або фонематичне перетворення оригінальної лексичної одиниці за допомогою алфавіту цільової мови; 3) вільний переклад – метод передачі значення вихідного поняття, якщо дослівний переклад важко зрозуміти або він не є прийнятним у цільовій мові; 4) комунікативний підхід – намагання передати точне контекстуальне значення вихідної мови, щоб і зміст, і мова були легко прийнятні та зрозумілі реципієнту. Зазначено, що транслітерація є не найкращим способом розширення глосарію (Сокаль, Осирко, & Зінченко, 2023).

Стаття "Особливості перекладу сучасної військової термінології" З. Коржака присвячена виявленню різних викликів і стратегій, пов'язаних із перекладом українською мовою акронімів, аббревіатур, неологізмів, технічних термінів, жаргонізмів та сленгу у межах англійсько-української мовної пари (Коржак, 2023).

М. Зайцева у статті "Особливості перекладу термінів у текстах на військову тематику" виділяє такі типи військових текстів: військово-художні; військово-публіцистичні; військово-політичні; військово-наукові; військово-технічні матеріали; акти військового управління (Зайцева, 2013).

У статті "Формування та переклад військової термінології" І. Струк, Т. Семігінівська та А. Сітко зосередилися на класифікації військових термінів, беручи до уваги зміни, які відбуваються у військовій науці й техніці впродовж певних історичних періодів. Автори акцентують, що доволі часто доводиться вдаватися до трансформацій: зміни відмінкових форм, кількості слів у словосполученні, афіксів, порядку слів, морфологічного або синтаксичного статусу слова; засвідчують переважне використання перекладачами послідовного перекладу під час відтворення термінів військової тематики, де обираючи між транскодуванням і калькуванням, перевага надається калькуванню; наголошують, що

перекладений термін обов'язково має відповідати нормам мови, на яку здійснюється переклад (Struk, Semyhiniivska, & Sitko, 2022).

У статті "Лексико-семантичні особливості англійської військової термінології" Г. Бевзо, А. Алиєва та О. Поліщук розглянули структурно-семантичні характеристики військової термінології та способи її утворення, виявили, що найбільш уживаними є лексичні одиниці на позначення військової техніки, зброї та амуніції (терміни-слова – 21 %, терміни-словосполучення – 79 %); на позначення військових дій (терміни-слова – 17 %, терміни-словосполучення – 83 %); на позначення людей та організацій (терміни-слова – 87 %, терміни-словосполучення – 13 %); номінативні одиниці, що позначають переговори та мир (Бевзо, Алиєва, & Поліщук, 2022).

Г. Удовіченко та М. Денисенко у статті "Особливості відтворення військової термінології українською мовою" основними вимогами до військового перекладу визначають точність; детально розглядають такі способи перекладу: транслітерація, переклад аббревіатур і скорочень, калькування або дослівний переклад, описовий переклад (експлікація), орієнтовний переклад (термінів, що мають семантичні відмінності в українській та англійській мовах), переклад за допомогою аналога, переклад термінологічних стійких сполучень, а також неологізмів (Удовіченко, & Денисенко, 2024).

Отже, військова термінологія становить сукупність спеціальних слів і виразів, що функціонують у військовій сфері для точного та однозначного позначення об'єктів, явищ, дій і процесів, пов'язаних із військовою діяльністю. Основними ознаками військової термінології можна вважати стислість, однозначність, міжнародність, системність.

Методи

Методологічну основу роботи становить комплексний підхід, який передбачає інтеграцію корпусних, цифрових і статистичних методів аналізу. У процесі дослідження застосовано такі методи: корпусно-лінгвістичний метод – формування спеціалізованого корпусу китайських військових текстів на основі матеріалів інформаційного агентства "Сінхуа" з метою подальшої термінологічної обробки; метод автоматизованого збору та обробки даних – використання програмних засобів (Python-скриптів) для парсингу вебсторінок, вилучення релевантних текстів і їхнього структурованого збереження; частотний аналіз – статистичне опрацювання корпусу текстів з метою виокремлення найбільш уживаних термінологічних одиниць; метод структурної класифікації – категоризація термінів за морфологічними, словотвірними та синтаксичними моделями для виявлення закономірностей у побудові військової лексики; цифрові методи аналізу тексту – алгоритмічний підрахунок довжини термінів і визначення продуктивності різних структурних типів; метод програмної реалізації – створення, апробація та оптимізація спеціалізованих програмних модулів для кожного етапу обробки корпусу та формування електронного словника.

Результати

На нашу думку, створення перекладного словника військової термінології китайської мови може відбуватися кількома шляхами, кожен із яких має свої особливості й переваги: на основі корпусу текстів ЗМІ, офіційних військових видань і різних онлайн-ресурсів; або ж за допомогою підручних англо-китайських або китайсько-іншомовних військових словників. Поєднання цих двох підходів дозволить створити вичерпніший і більш точний словник, який врахує як офіційну термінологію, так і реальні мовні вживання.

Так корпусний метод забезпечить виявлення сучасної, актуальної термінології, яка використовується в реальних текстах, таких як новини, аналітичні матеріали, і навіть військові блоги чи форуми. Це дозволить додати до словника не лише офіційні терміни, а й ті, що часто вживаються в неформальному чи специфічному контекстах.

На протипагу корпусному методу робота з наявними словниками дасть змогу швидше отримати базу ключових термінів, зекономивши час на збір матеріалу. Англо-китайські словники часто містять міжнародну військову термінологію, що спростить адаптацію таких термінів до української мови.

Усі етапи обробки даних та обчислень у межах цього дослідження реалізовано за допомогою програмного забезпечення, власноруч розробленого мовою програмування Python. Вихідний код і супровідну документацію розміщено у відкритому доступі в публічному репозиторії на платформі GitHub.

Корпус текстів було сформовано на основі результатів пошуку за ключовими словами: 乌克兰 (Україна) та 以色列 (Ізраїль) на платформі сайту новин агенції "Сінхуа" 新华网搜索 (сторінка <https://so.news.cn/#search/0/乌克兰/1/0>) з використанням розробленого автором статті скрипту для автоматичного скрейпінгу (Kozoriz, 2025a).

До того ж, було використано матеріали з військового розділу інформаційної агенції "Сінхуа" (Xinhua News Agency, 2020–2025). Цей розділ охоплює офіційні новини, аналітику та прес-релізи, пов'язані з оборонною політикою, військовими навчаннями, технологічними інноваціями й реформами Народно-визвольної армії Китаю. Зокрема, було проаналізовано такі тематичні підрозділи: 世界军事 (світова військова справа), 中国军事 (військова справа Китаю), 航天防务 (космічна оборона), 阅军情 (огляд військових подій). Тексти новин із відповідних інтернет-сторінок було зібрано шляхом автоматизованого збору (вебскрейпінгу), з подальшим очищенням від службової інформації та дублікатів. Для збору даних було розроблено спеціальний скрипт (Kozoriz, 2025b). Окрім цього, проаналізовано повний текст "Білої книги про національну оборону Китаю в нову епоху" / "新时代的中国国防" 白皮书全文 (丁杨, 2019).

Матеріалом дослідження слугував також "Короткий американсько-китайський військовий словник Національної армії" (國軍簡明美華軍語辭典) (王紹華, 2019). Підрахований нами обсяг словника складає близько 75 000 термінів з урахуванням аббревіатур.

Зазначені джерела охоплюють широкий спектр тем, пов'язаних із військовою справою, включно з міжнародними конфліктами, національною обороною, розвитком озброєння та військово-промисловим комплексом. Такий підбір дозволив створити тематично репрезентативний корпус, релевантний для дослідження військової термінології.

Далі була проведена розбивка корпусу китайських текстів на слова та створення частотного словника, яка здійснювалася за допомогою розробленої автором статті програми на мові Python (Kozoriz, 2025c). Основою для сегментації слугував спеціально підготовлений орфографічний словник обсягом понад 2 млн термінів, що забезпечило високу точність виділення лексичних одиниць.

Альтернативою для сегментації та лінгвістичної анотації текстів може використовуватися загальнодоступне програмне забезпечення TagAnt, яке підтримує китайську мову та надає базові можливості токенизації, POS-аналізу та анотування корпусів.

Отриманий корпус містить понад 40 000 речень, приблизно 800 000 слів (токенів) і 1 500 000 китайських морфем. Загальна кількість унікальних слів (type) становить близько 40 000, що дає показник type/token ratio (TTR) на рівні 0,05.

Такий рівень TTR свідчить про високий ілюстративний потенціал корпусу: кожна лексема загалом має широке контекстуальне представлення. Інакше кажучи, лексичні одиниці повторюються у великій кількості різних ужитків, що забезпечує надійність при аналізі термінології, синтаксичних структур і частотних характеристик.

Нагадаємо, що TTR (type/token ratio) – це співвідношення кількості унікальних слів (type) до загальної кількості слів у тексті (token). Воно є загальноновживаною мірою лінгвістичного різноманіття, яка варіюється в межах від 0 до 1. Якщо текст не містить повторів, показник дорівнює 1; за наявності численних повторень він наближається до 0 (Depala, 2023).

З метою визначення структурних характеристик військових термінів було проведено багато досліджень із застосуванням спеціально розробленого скрипту (Kozoriz, 2025d). Зокрема, проведено кількісний аналіз довжини термінів за кількістю ієрогліфів, окремо для лексикографічного джерела (словника) і для корпусу текстів, зібраного власноруч. Узагальнені результати наведено в таблицях нижче на рис. 1 і рис. 2.

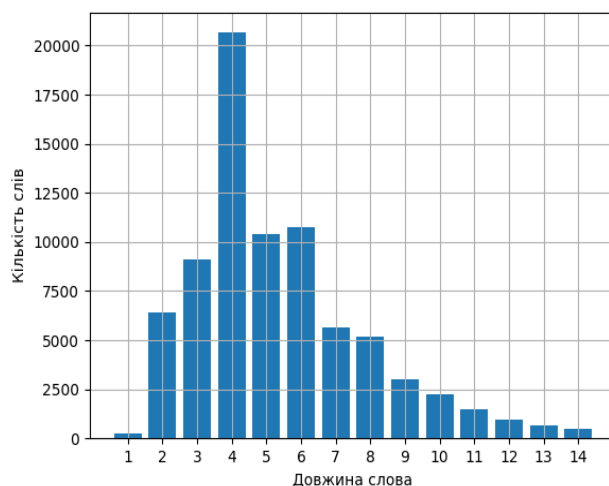

Рис. 1. Кількісні показники довжини термінів словника

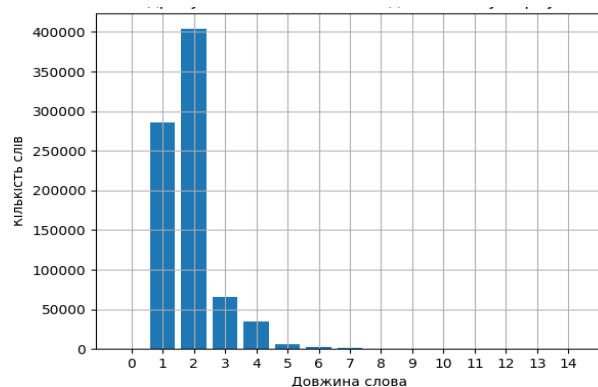

Рис. 2. Кількісні показники довжини термінів у корпусі

Кількісний аналіз довжини термінів словника показав суттєву варіативність їхньої структури, що відображає багаторівневість і складність сучасної військової термінології. Найменша кількість термінів спостерігається

серед односкладових одиниць (258 слів), тоді як найбільше представлені чотирискладові терміни (20 662 слова), що може свідчити про прагнення до точнішого опису понять через розширені словосполучення. Поступове зниження частотності після шести морфем вказує на обмежену продуктивність довгих термінів.

Аналіз корпусних даних щодо довжини термінів засвідчує виразну нерівномірність їхнього розподілу. Найбільшою є група односкладових лексичних одиниць, які становлять 285 817 випадків, що свідчить про домінування коротких термінів або термінологічних компонентів у текстах корпусу. Значну частку також займають двоскладові одиниці – 403 782 слова, які загалом формують основний масив лексичних одиниць корпусу.

Далі спостерігається різке зниження частотності зі зростанням довжини терміна: трискладові одиниці становлять 66 017 слів, чотирискладові – 34 832, п'ятискладові – 6 442, а шестискладові – лише 2 353 слова. Для термінів довжиною сім, вісім і більше слів зафіксовано відповідно 1 316 і 450 випадків, що підтверджує обмежене функціонування складних багатокомпонентних термінів у реальних текстах.

Словникові та корпусні дані щодо довжини військових термінів на перший погляд демонструють певні відмінності. Зауважимо, що найпродуктивнішими в словниковому джерелі виявилися терміни довжиною від двох до шести морфем. У більшості випадків ці одиниці репрезентовані атрибутивними словосполученнями, у яких базовим компонентом є двоморфемна лексична основа або афіксально похідний термін довжиною три морфеми. Така структура засвідчує високий ступінь морфологічної й синтаксичної деривації, що характерна для нормативно закріпленої термінології.

У корпусному матеріалі, натомість, підрахунок здійснювався на основі лексичних одиниць, що відповідали словниковим термінам і використовувались як базові елементи для сегментації тексту. Отже, об'єктом аналізу були окремі слова, а не цілісні термінологічні конструкції або багатокомпонентні словосполучення, як у випадку лексикографічного джерела. Це суттєво впливає на характер розподілу за довжиною термінів і пояснює виявлені розбіжності. Додатковим чинником, що формує відмінності між словниковим і корпусним матеріалом, є функційно-стильова специфіка текстів, на основі яких формувалася корпус. Зокрема, у текстах новинного жанру спостерігається підвищення частотності односкладових термінів і лексем, що пояснюється прагненням до лаконізму, високої інформативності та швидкого сприйняття змісту.

З метою ідентифікації найбільшого семантичного поля у військовій термінології було проведено морфемно-статистичний аналіз словникових даних. Зокрема, досліджено співвідношення рангу у частотному списку з кількістю вживань морфем у складі військових термінів, поданих у словнику. Це дозволило виявити найпродуктивніші та найчастотніші морфеми, що відіграють ключову роль у формуванні термінів.

На основі цього аналізу було здійснено подальше визначення та кількісний підрахунок продуктивних афіксів, а також базових основ і атрибутивних означень, які найчастіше входять до складу складних термінів. Такий підхід дав змогу встановити структурні закономірності побудови військової термінології й окреслити її найактивніші елементи: продуктивні афікси, основи та атрибутивні означення.

Найпродуктивніші морфеми словника (перші 100):
 军: 4960, 机: 3890, 空: 3832, 战: 3830, 器: 3713, 电: 3246,
 海: 2922, 中: 2864, 线: 2777, 系: 2670, 动: 2663, 统: 2522,
 队: 2457, 制: 2456, 管: 2349, 部: 2320, 航: 2274, 弹: 2272,

地: 2252, 作: 2251, 射: 2247, 飞: 2098, 装: 2017, 舰: 1938,
 计: 1913, 标: 1801, 分: 1793, 行: 1752, 位: 1741, 官: 1717,
 力: 1693, 测: 1681, 备: 1666, 指: 1657, 定: 1655, 度: 1627,
 水: 1612, 用: 1592, 发: 1591, 员: 1580, 报: 1552, 工: 1545,
 运: 1531, 合: 1483, 式: 1470, 资: 1465, 量: 1464, 通: 1458,
 区: 1433, 理: 1413, 防: 1411, 雷: 1394, 单: 1394, 性: 1357,
 国: 1310, 船: 1308, 信: 1302, 路: 1294, 兵: 1284, 子: 1278,
 波: 1246, 人: 1236, 务: 1227, 时: 1201, 车: 1185, 术: 1184,
 程: 1174, 面: 1130, 击: 1124, 心: 1105, 陆: 1095, 画: 1093,
 组: 1082, 向: 1064, 支: 1055, 间: 1055, 准: 1053, 平: 1040,
 火: 1033, 点: 1030, 气: 1025, 反: 1007, 之: 995, 上: 995,
 料: 984, 士: 983, 速: 982, 图: 981, 接: 968, 大: 966, 号: 961,
 载: 957, 品: 955, 后: 953, 学: 944, 与: 934, 表: 931, 进: 924,
 挥: 922, 转: 891.

Перш ніж робити висновки розглянемо також найпродуктивніші основи 2,3-морфемні терміни словника (перші 160): 海军: 1430, 系统: 1413, 计划: 1012, 管制: 837, 作战: 683, 航空: 660, 单位: 549, 中心: 527, 飞弹: 520, 支援: 479, 装备: 476, 训练: 464, 部队: 434, 飞行: 425, 技术: 421, 目标: 413, 空军: 411, 报告: 386, 美国: 384, 联合: 380, 军事: 379, 战术: 367, 飞机: 348, 人员: 343, 空中: 340, 雷达: 333, 通信: 328, 勤务: 326, 安全: 320, 情报: 312, 军品: 311, 陆军: 307, 潜艇: 304, 作业: 302, 资料: 298, 战斗: 293, 武器: 293, 补给: 287, 电子: 277, 地区: 276, 攻击: 273, 军官: 254, 研究: 253, 士官: 247, 舰队: 246, 测试: 244, 自动: 243, 资讯: 242, 时间: 234, 指挥官: 226, 管理: 226, 指挥: 225, 设施: 220, 无线电: 215, 射击: 213, 基地: 211, 指挥部: 210, 国防: 209, 发展: 206, 司令部: 205, 机动: 204, 标准: 203, 委员会: 201, 发射: 201, 任务: 200, 上士: 200, 需求: 199, 机构: 196, 运输: 191, 战略: 191, 工作: 190, 火箭: 186, 控制: 183, 处理: 181, 紧急: 179, 信号: 174, 舰艇: 172, 特种: 172, 物资: 171, 保养: 170, 评估: 170, 网路: 169, 地面: 168, 核子: 166, 追踪: 165, 装置: 164, 小组: 160, 国家: 159, 太空: 159, 工程: 158, 行动: 158, 载具: 158, 导引: 158, 修理: 157, 距离: 155, 状况: 152, 基本: 151, 侦测: 151, 检查: 148, 弹药: 148, 主要: 148, 后勤: 147, 装载: 146, 防空: 145, 防御: 145, 辅助: 144, 分析: 144, 位置: 139, 野战: 139, 士兵: 137, 两栖: 135, 空运: 134, 机械: 134, 支队: 128, 战备: 127, 一般: 126, 试验: 125, 卫星: 125, 干扰: 124, 程序: 124, 演习: 122, 太平洋: 121, 兵力: 120, 前进: 120, 海上: 117, 侦察: 117, 大西洋: 117, 防卫: 117, 命令: 115, 中队: 114, 高度: 114, 合约: 114, 车辆: 110, 交通: 110, 轰炸: 108, 气象: 108, 脉波: 108, 水雷: 107, 陆战队: 107, 反制: 106, 储存: 106, 申请: 105, 运动: 105, 平均: 105, 后备役: 104, 修正: 104, 修护: 102, 参谋: 101, 航行: 101, 海岸: 100, 登陆: 99, 水面: 99, 行政: 99, 固定: 99, 记录: 99, 中士: 98, 港口: 98, 国际: 97, 登陆艇: 97.

У корпусі найчастотнішими односкладовими морфемами є (перші 140): 的: 35007, 国: 25584, 军: 21925, 在: 17515, 日: 14706, 克: 12451, 一: 12306, 人: 12250, 部: 11989, 斯: 11973, 美: 11256, 俄: 10089, 乌: 10033, 和: 9986, 中: 9858, 兰: 9364, 战: 9316, 发: 9132, 以: 9075, 行: 8654, 机: 8438, 地: 8072, 方: 7711, 报: 7631, 了: 7231, 对: 7123, 队: 6880, 防: 6639, 是: 6580, 有: 6483, 伊: 6479, 道: 6425, 罗: 6229, 大: 6178, 为: 6143, 弹: 6103, 将: 6022, 时: 6012, 这: 5952, 事: 5919, 空: 5913, 击: 5722, 武: 5587, 不: 5475, 动: 5455, 成: 5441, 上: 5390, 会: 5379, 海: 5363, 导: 5348, 表: 5288, 新: 5266, 说: 5254, 称: 5253, 员: 5011, 月: 4948, 年: 4886, 进: 4766, 列: 4737, 装: 4525, 能: 4476, 利: 4404, 加: 4258, 统: 4245, 前: 4163, 出: 4134, 名: 4126, 联: 4115, 全: 4088, 尔: 4082, 当: 4081, 合: 4069, 多: 4067, 亚: 4059,

据: 4016, 作: 3982, 基: 3952, 色: 3947, 与: 3926, 于: 3859, 示: 3848, 向: 3841, 朗: 3841, 提: 3833, 开: 3797, 兵: 3689, 天: 3686, 家: 3625, 其: 3613, 区: 3582, 个: 3575, 政: 3549, 来: 3540, 力: 3538, 用: 3510, 长: 3485, 分: 3471, 系: 3451, 到: 3435, 无: 3403, 北: 3393, 拉: 3389, 他: 3378, 要: 3335, 约: 3252, 布: 3207, 袭: 3201, 目: 3184, 次: 3147, 后: 3069, 实: 3056, 德: 3030, 特: 3030, 可: 3025, 西: 3002, 们: 2994, 法: 2979, 备: 2971, 里: 2948, 器: 2937, 总: 2923, 公: 2896, 外: 2884, 主: 2846, 已: 2817, 安: 2808, 内: 2804, 此: 2780, 供: 2754, 务: 2753, 间: 2739, 生: 2727, 卫: 2724, 社: 2691, 官: 2672, 舰: 2250, 斗: 1701, 局: 1528, 炮: 1268, 争: 1150, 步: 1074, 甲: 528.

Також варто відзначити виявлені у корпусі найбільш уживані багатоскладові основи (дво- та триморфемні), які потенційно можуть належати до термінологічних одиниць або ж функціонувати поза межами терміносистеми (перші 180): 乌克兰: 7077, 美国: 6251, 俄罗斯: 4598, 以色列: 3306, 伊朗: 3288, 表示: 2508, 军事: 2383, 提供: 2369, 袭击: 2119, 进行: 2035, 无人机: 1825, 导弹: 1791, 举行: 1773, 武器: 1717, 当天: 1628, 中国: 1587, 报道: 1584, 地区: 1501, 国家: 1500, 冲突: 1453, 总统: 1409, 北约: 1330, 我们: 1327, 叙利亚: 1325, 部队: 1306, 军队: 1289, 组织: 1285, 政府: 1285, 俄军: 1268, 系统: 1260, 美军: 1214, 报道称: 1213, 海军: 1210, 媒体: 1187, 目标: 1115, 武装: 1105, 坦克: 1066, 德国: 1063, 国防部: 1062, 任务: 1051, 训练: 1049, 声明: 1047, 宣布: 1044, 行动: 1039, 消息: 1031, 联合: 1021, 发生: 1018, 军方: 1017, 已经: 1016, 空军: 1015, 打击: 1010, 计划: 1009, 问题: 1006, 他们: 983, 安全: 982, 死亡: 964, 使用: 953, 英国: 952, 正在: 943, 发射: 941, 可能: 933, 包括: 932, 造成: 913, 这些: 913, 发表: 911, 当地时间: 906, 装备: 897, 开始: 895, 国际: 887, 基地: 886, 目前: 856, 战机: 836, 西方: 832, 援助: 827, 乌军: 820, 通过: 813, 成功: 806, 伊拉克: 793, 工作: 781, 支持: 777, 方面: 775, 发布: 764, 战争: 755, 能力: 750, 韩国: 750, 以及: 746, 完成: 735, 阿富汗: 734, 作战: 730, 土耳其: 711, 认为: 704, 参加: 701, 日本: 700, 官兵: 687, 活动: 684, 人员: 676, 可以: 672, 官员: 667, 演习: 652, 和平: 652, 部署: 645, 基辅: 643, 首次: 642, 发动: 637, 哈马斯: 635, 实施: 624, 继续: 620, 俄乌: 617, 国防: 609, 南部: 606, 协议: 597, 法国: 597, 以来: 593, 武装分子: 587, 情况: 586, 接受: 583, 需要: 581, 网站: 574, 受伤: 571, 印度: 571, 攻击: 570, 陆军: 568, 要求: 562, 技术: 554, 战略: 554, 拦截: 552, 也门: 549, 其中: 545, 泽连斯基: 540, 首都: 538, 合作: 536, 海上: 535, 政府军: 535, 北部: 534, 进入: 531, 其他: 530, 决定: 529, 美元: 524, 空袭: 524, 此前: 521, 开展: 519, 双方: 511, 欧洲: 511, 卫星: 510, 重要: 505, 士兵: 505, 伊斯兰国: 504, 飞行: 502, 发展: 501, 附近: 499, 记者: 492, 至少: 492, 援引: 492, 事件: 491, 成为: 489, 发言人: 489, 准备: 485, 力量: 485, 爆炸: 482, 拜登: 480, 境内: 479, 日前: 476, 局势: 475, 退役军人: 475, 东部: 470, 任何: 465, 黑海: 453, 近日: 452, 国防部长: 451, 特朗普: 449, 根据: 446, 谈判: 446, 弹药: 446, 极端: 442, 展开: 440, 打死: 439, 军人: 436, 大规模: 435, 军事行动: 435, 威胁: 435.

Порівнюючи корпус зі словником, можемо помітити, що корпусна специфіка демонструє високу частотність **дієслів динаміки бойових дій**, таких як 袭击, 打击, 攻击, 空袭, 死亡, 受伤, 拦截 (нападати, атакувати, завдавати ударів тощо); присутня значна кількість термінів для позначення учасників військових дій – як **особового складу**, так і **керівництва**: 军方, 官兵, 人员, 官员, 武装分子, 发言人, 退役军人, 国防部长, 军人, 记者 тощо; активно використовуються **топоніми та імена**, пов'язані із сучасними конфліктами: 乌克兰, 美国, 俄罗斯, 以色列, 伊朗, 中国, 叙利亚, 伊拉克, 德国, 英国, 西方, 韩国, 土耳其, 日本, 基辅, 俄乌, 南部, 北部, 东部, 法国, 印度, 也门, 欧洲, 伊斯兰国, 泽连斯基, 拜登, 特朗普; **організації**: 北约, 俄军, 美军, 乌军, 哈马斯.

Попередньо ми вже здійснювали дослідження структурно-семантичних особливостей юридичної термінології китайської мови у своїй дисертації; аналізували семантичне поле "лікарських засобів" у медичній термінології китайської мови (Козоріз, 2014); також вивчали найбільше семантичне поле ноосфери Китаю – "пристрої та технічні засоби" (Козоріз, 2016). Зазначені роботи дозволили виявити загальні закономірності словотворення китайських термінів, серед яких найпродуктивнішою виявилася модель: атрибутивний компонент + основа (+суфікс). Важливо, що близько третини всіх досліджуваних термінів структурно організовані навколо атрибутивного компоненту, тоді як інша третина формується за рахунок приєднання афіксів або напів-афіксальних елементів, що відіграють важливу роль у спеціальній лексиці китайської мови.

Щодо військової термінології сучасної китайської мови, варто зауважити, що тут, на відміну від юридичної чи медичної терміносистем, значно менше спостерігається основ, які можна було б виділити за рахунок афіксів. Військова термінологія орієнтована радше на простіші моделі словотворення – переважно за рахунок комбінування двоскладових основ і використання атрибутивного компонента.

Аналіз корпусу дозволив виявити найбільші та найпродуктивніші семантичні поля у **військовій справі** (військ), які активно реалізуються в терміноутворенні – **роди військ**: 海军, 空军, 陆军, 航空, 空中, 舰队, 武力, 火箭军, 战略支援部队; **зброя, техніка та військове спорядження**: 飞机, 航空器, 军品, 飞弹, 装备, 雷达, 武器, 电子, 无线电, 火箭, 弹药, 车辆, 舰艇, 登陆艇, 潜艇, 器材, 坦克, 战机, 设施, 点; **організації та структурні підрозділи**: 单位, 中心, 基地, 司令部, 委员会, 机构, 组织; **особовий склад**: 人员, 军官, 士官, 指挥官, 上士, 中士, 下士, 士兵, 兵力, 支队, 部队, 中队, 陆战队, 参谋, 飞行员, 军人, 军方, 小组; **система, тактика, стратегія**: 系统, 计划, 管制, 作战, 训练, 轰炸. Варто зазначити, що всі ці семантичні групи були виявлені нами саме за рахунок частотних характеристик корпусу. Наведемо ілюстраційні приклади та схеми (табл. 1–15).

Таблица 1

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніма "роди військ" 军种

海军	航空	空军	空中	陆军
海军政治部	航空器	战术空军	空中支援	陆军部队
海军舰队政治部	航空站	空军基地	空中管制	陆军部长
海军陆战队登陆地区	航空母舰	战术空军指挥中心	空中预警	战区陆军
海军陆战队连	航空队	空军司令部	空中照相	正规陆军
海军技术总局无线电报处	航空兵	战略空军司令部	战斗空中巡逻	陆军航空兵
海军舰艇	航空学	空军司令	空中航行	陆军基地
海军军官	航空机械士	战略空军	空中医疗后送	陆军武官

Таблиця 2

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніма "техніка та військове спорядження" 军事装备

军品	装备	器材	补给品
底舱军品	装备表	辅助器材	先期补给品
预算军品	终端装备	训练器材	空军补给品
散装液体军品	重装备	渡河器材	可空运补给品
袋装军品	武器装备	无线器材	空军补给品
军品运输车	测量装备	救生器材	陆军补给品
军品检查	标准装备	随机器材包	突击补给品
军品分类	战斗装备	器材库	集成补给品
军品容量	救生装备	器材箱	补给品梯次储存

Таблиця 3

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніма "літальні засоби" 航空器

飞机	战机	直升机
水上飞机	空优战机	突击直升机
海军飞机	全天候战机	攻击直升机
无人驾驶飞机	制空战机	运输直升机
作战飞机	自制防御战机	伤患后送直升机
现役飞机	战机指导网路	直升机指挥中心
支援飞机	战机指导管制官	直升机指挥官
巡逻飞机	战机指导母舰	直升机空投点
飞机修理	战机库总数	直升机运输单位

Таблиця 4

Схема термінів-гіпонімів до гіперонімів "зброя та боєприпаси" 武器 / 弹药

飞弹	火箭	弹药
弹道飞弹	火箭引擎	弹药库
巡弋飞弹	火箭弹	弹药车
北极星飞弹	火箭学	弹药包
反飞弹	火箭发射器	弹药补给点
拦截飞弹	火箭发动机	弹药箱
防空飞弹	固体推进剂火箭	弹药手
洲际弹道飞弹	反潜火箭	特种弹药
空对空飞弹	液体推进剂火箭	特种原子爆破弹药
空对地飞弹	核子火箭	生物弹药
飞弹快艇	多管火箭	曳光弹药

Таблиця 5

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніму "засоби радіоелектронної боротьби" 电子(战)设备

雷达	电子	无线	电脑	电路	电话
监视雷达	电子(作)战	无线电导航台	电脑系统	集成电路	贝尔电话实验室
阵列雷达	电子工程	无线电话	电脑网路	专用电路	长途电话总局
空用雷达	电子管	无线电波	电脑通信	原电路	市内电话局
反雷达	电子学	无线电机	电脑化	微电路	人工电话局
雷达哨	电子扫描	无线电通信	电脑辅助设计	点火电路	长途电话局
雷达信标	电子干扰	无线电罗盘	电脑控制	定位电路	公用电话所
雷达目标	电子资料处理	无线电台	电脑病毒	限制电路	保密电话
雷达示波器	电子光学	无线电信标	电脑学	中继电路	电话分机
雷达干扰	电子欺骗	无线电报	电脑辅助教学	储能电路	无线电话发射机
雷达领航	电子枪	无线电测向仪	小型电脑	合用电路	野战电话
雷达显示	反电子	无线电探空仪	数位电脑	电路测试仪	自给电池式电话机

Таблиця 6

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніму "військові транспортні засоби" 军事车辆

车辆	坦克/战车	火炮	炮兵	车 / 车辆
两栖车辆	飞机用反战车火箭	野战炮	野战炮兵	半履带车
车辆检查	反战车空用火箭	野战榴炮	防空炮兵	装甲车辆
车辆修理	反战车飞弹	固定式枪炮	炮兵连	军用车辆
军用车辆	反战车武器	高射炮	炮兵掩体	侦察车辆
装甲车辆	战车登陆艇	活动式枪炮	高射炮兵	特种车辆
机动车辆	战车登陆舰	雾炮	炮兵阵地	牵引车
车辆运输	战车登陆区指挥官	加农炮	炮兵联络官	运输车
车辆管理	密接支援战车	多用途火炮	炮兵群	装甲车
铁路车辆	战车接近路线	舰炮	摩托化炮兵	指挥车
侦察车辆	战车障碍物	自行防空炮	支援炮兵	工程车
战术车辆	战车隘路	自走榴弹炮	直接支援炮兵	载重车
特种车辆	驱逐战车	近距离支援火炮	装甲炮兵	弹药车

Таблиця 7

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніму "військові транспортні платформи" 作战平台

潜舰	舰艇	航舰	驱逐舰	登陆舰	运输舰	军舰
潜舰母舰	海军舰艇	紧急降落航舰	驱逐舰战队长	船坞登陆舰	发射与收回运输舰	军舰启封
潜舰穿越(过境)区	水面舰艇	护航舰队	驱逐舰发展支队指挥官	后勤登陆舰	登陆艇运输舰	军舰反飞弹整体防御
潜舰作战巡逻	扫雷舰艇	支援航舰支队	驱逐舰支队指挥官	中型火箭支援登陆舰	物资运输舰	军舰改装物资摘要
救生潜舰	辅助舰艇	航舰反潜支队	驱逐舰战队长	直升机船坞登陆舰	海军海外运输舰	军舰协训小组
标记潜舰	登陆舰艇	航舰战斗群	反潜驱逐舰	战车登陆舰	蒸汽运输舰	军舰管制拦截
责任潜舰	作战舰艇	航舰舰载飞机	护航驱逐舰	登陆舰艇	两栖运输舰	军舰修理铅管装配船工
潜舰人员	反潜舰艇	航舰支援支队	导引飞弹驱逐舰	牵引车登陆舰艇支队	炮械运输舰	军舰修理舰体装配船工
反潜舰艇	布雷舰艇	航舰送补到舰	攻陆驱逐舰	登陆舰分遣队指挥官	救护运输舰	军舰修理电焊船工
潜舰加油	作战舰艇	航舰打击支队	传递驱逐舰	登陆舰战队长	运输舰区	军舰修理技术士官
潜舰沉没步骤	舰艇设备	航舰特遣部队	布雷驱逐舰	登陆舰战队	运输舰分队	军舰设施
靶训练潜舰	舰艇改装	护航舰	核子动力驱逐舰	外登陆舰区	运输舰支队	军舰资料书

Таблиця 8

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніму "військові об'єкти" 军事设施 / 作战基地

设施	点	站	区	所
训练设施	收容点	控制站	战区	避难所
基础设施	集结地点	实验站	雷区	哨所
运输设施	装车点	通信站	防区	看守所
工业设施	紧急会合点	补给站	军区	拘留所
假设施	师补给管制点	地面站	作战区	检验所
补充设施	检测点	消毒站	接触区	试验所

Таблиця 9

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніму "організації та структурні підрозділи" 军事组织 / 机构

单位	中心	基地	司令部	委员会	机构	组织
勤务单位	作战中心	前进基地	空军司令部	顾问委员会	通信机构	北大西洋公约组织
攻击单位	情报中心	空军基地	军事海运司令部	审查委员会	政府机构	发展组织
医疗单位	指挥中心	发射基地	盟军司令部	调查委员会	代理机构	基地组织
工作单位	资料中心	基地仓库	战略空军司令部	评审委员会	财务机构	支援组织
附属单位	协调中心	主基地	北美防空司令部	执行委员会	转向机构	民航组织
运输单位	分析中心	基地群	军事空运司令部	原子能委员会	指挥机构	标准组织
动力单位	研究中心	前进作战基地	地区司令部	情报委员会	管理机构	军事组织
组成单位	资讯中心	飞弹基地	美国战略司令部	联合军事委员会	分配机构	联合国教育科学文化组织
传递单位	通信中心	水上飞机基地	总司令部	常务委员会	发火机构	禁止化学武器组织
装配单位	测试中心	备用基地	战术空军司令部	辅导委员会	收支机构	石油输出国家组织
主办单位	供应中心	海军航空基地	分区司令部	审核委员会	标准化机构	非政府组织
勤务单位	评估中心	浮动基地	警备司令部	管理委员会	海外机构	分级式组织

Таблиця 10

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніму "військовий персонал" 军事人员

人员	军官	指挥官	兵力	参谋
文职人员	海军军官	部队指挥官	兵力部署	参谋首长联席会议
空勤人员	运输军官	副指挥官	兵力报告	参谋长
后备人员	预备军官	区指挥官	作战兵力	助理参谋长
补充人员	军官学校	下级指挥官	水面兵力	参谋官
海军人员	海军军官校	现场指挥官	总兵力	作战参谋
专业人员	现役军官	支援指挥官	兵力统计	参谋学院
操作人员	值勤军官	支援部队指挥官	联合兵力透视图	副参谋长
受训人员	主管军官	最高指挥官	地区防卫兵力	参谋部
军事人员	保养军官	空中任务指挥官	营区最低兵力	空军参谋长
技术人员	空军军官学校	地区指挥官	后备兵力战队	后勤参谋
管理人员	军官团	国家指挥官	阶段式兵力部署	后勤助理参谋长
士官	上士	中士	下士	士兵
士官长	航空电机上士	轮机中士	轮机下士	油料航空帆缆士兵
士官兵	航空射控上士	枪炮中士	枪炮下士	机工航空帆缆士兵
海军士官	航空金工上士	机工中士	机工下士	空中管制士兵
士官学校	航空机工上士	水雷中士	水雷下士	喷射发动机机械航空机械士兵
航空机械官	化油器机工航空机工上士	海军中士	海军下士	往复发动机航空机工士兵
化油器机械航空机械士官	空勤机械员航空机工上士	药剂中士	药剂下士	航空电机士兵
发动机机械航空机械士官	液压机械员航空机工上士	航海中士	航海下士	空军士兵
空勤机械员航空机械士官	仪器机械员航空机工上士	雷达中士	雷达下士	航空补给士兵
航空气象士官长	航空军械上士	枪帆中士	枪帆下士	空军士兵
飞行员	军人	军方	兵旅	

Таблиця 11

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніму "військовий підрозділ" 军事单位

支队	部队	中队	陆战队
行政支队	武装部队	训练中队	舰队陆战队
登陆支队	特遣部队	直升机中队	陆战队员
陆战队远征支队	登陆部队	飞行中队	陆战队司令
水雷支队	海军部队	试验中队	陆战队远征旅
运动支队	勤务部队	中队长	陆战队远征军
海军扩编支队	部队指挥官	空军中队	陆战队远征支队
舰队	团队	分队	小组
太平洋舰队	人机团队	分队长	支援小组
后备舰队	工作团队	医疗分队	训练小组
海军舰队	假想敌团队	运输舰分队	指导小组
舰队陆战队	团队精神	特种小队分队	作业小组
特遣舰队		海军特遣分队	小组长

Таблиця 12

Схема термінів-гіпонімів до гіперонімів "система, тактика, стратегія" 体系 / 管理 / 战略 / 军事行动 / -学

系统	计划	管制	作战	训练	战备	演习	-学
资讯系统	作战计划	损害管制	反潜作战	作战训练	战备训练	作战演习	文职人员管理学
支援系统	后勤计划	空中管制	作战中心	海军训练	战备演习	联合演习	牙科医学
管理资讯系统	采购计划	武器管制	电子作战	训练学校	战备部队	实弹演习	电子学
导航系统	保养计划	灯火管制	两栖作战	训练司	战备等级	实兵演习	电子光学
导引系统	加油计划	管制员	空中作战	训练设备	战备物资	战备演习	电子学
补给系统	系统计划	存量管制	心理作战	训练舰	战备分析	侦察演习	联合特种作战大学
传送系统	应变计划	军备管制	作战指挥部	系统训练	战备状况	动员演习	气象学
警报系统	计划组	空中交通管制	作战飞行	训练机	战备评估	野外演习	磁性流体力学
监视系统	计划署	地区管制	作战区	训练器	战备部队	模拟演习	管理资讯科学

Таблиця 13

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніму "атака" 射击

冲击	打击	攻击	射击	轰炸	拦截
冲击式涡轮机	打击距离	空中攻击	实弹射击	轰炸机	拦截机
冲击式	打击力	攻击机	预定射击	俯冲轰炸	拦截飞弹
波浪冲击	全球快速打击	攻击单位	射击安全预防	轰炸员	海上拦截行动
袭击	突袭	袭扰	空袭	进攻	歼击
袭击规模	空降突袭武器	袭扰战术	空袭警报系统	进攻耐力	歼击航空兵

Таблиця 14

Схема термінів-гіпонімів до гіпероніму "розвідка" 情报与侦察

情报	侦察	监视	搜索
反情报	侦察演习	监视系统	地雷搜索器
照相情报	侦察车	监视器	目标搜索
战术情报	侦察照相	监视员	反搜索
目标情报	侦察机	监视台	对空搜索雷达
技术情报中心	侦察系统	监视哨	搜索法
情报局	侦察巡逻	监视灯	搜索线
情报员	侦察任务	水下监视	搜索器
情报搜集	高空侦察	远程监视	目视搜索
情报处	战术侦察	回答监视	搜索区
情报官	道路侦察	对空监视	自动搜索干扰器
情报处理	气象侦察	遥控监视	搜索范围

Китайська військова термінологія містить незначну кількість односкладових термінів: 军 (корпус, армія), 师 (дивізія), 团 (полк), 营 (батальйон), 连 (рота), 排 (взвод), 班 (відділення), 队 / 旅 (бригада), які зазвичай вживаються з означенням у багатоскладових термінах: 步兵连 (піхотна рота), 炮兵旅 (артилерійська бригада), 测地侦察排 (взвод топографічної розвідки) – або ж в ролі означення: 军人 (військовий), 师部 (штаб дивізії), 排长 (командир взводу), 营房 (казарма), як морфема двоскладового слова; при окремому вживанні згадані терміни мають двоскладові еквіваленти: 军团 (корпус), 军队 (армія),

连队 (рота), 师团 (дивізія), 兵士 (солдат). Отже, у військовій термінології китайської мови односкладові основи функціонують переважно як морфеми у складі дво- чи багатоскладових термінів. За самостійного вживання вони здебільшого мають двоскладові відповідники, що підтверджує загальну тенденцію до двоскладовості термінів у цій галузі.

Двоскладові терміни у військовій термінології китайської мови мають багато характерних особливостей. Найчастіше вони виступають або основою, або атрибутивним компонентом у складі складніших термінів, інколи – основою похідних із афіксами. Обидва

компоненти такого терміна зазвичай тісно пов'язані семантично й лише разом формують спеціалізоване значення. За рахунок синтетичної природи китайської мови двоскладова структура дозволяє досягти чіткості та спеціалізації без розширення форми терміна. Саме тому двоскладовий термін є основною одиницею військової

термінології: поєднання морфологічної лаконічності з високою інформативною насиченістю забезпечує точність і компактність професійного мовлення. Найпоширенішими моделями таких термінів є: іменник + іменник (позначення структурних одиниць) і дієслово + іменник (позначення функцій чи процесів).

Таблиця 15

Моделі побудови двоскладових термінів у військовій лексиці китайської мови

№	Модель	Китайський термін	Український переклад	Компоненти
1	名词 + 名词 Іменник + Іменник	空军	повітряні сили	небо + військо
		陆军	сухопутні війська	суша + військо
		火箭	ракета	вогонь + стріла
		军队	армія	армія + загін
2	形容词 + 名词 Прикметник + Іменник	特种	спеціальний рід	особливий + тип
		新兵	новобранець	новий + солдат
		重炮	важка артилерія	важкий + гармата
3	动词 + 名词 Дієслово + Іменник	指挥	командування	керувати + командування
		防空	протиповітряна оборона	захищати + небо
4	名词 + 动词 Іменник + Дієслово	火攻	вогнева атака	вогонь + атакувати
		地防	наземна оборона	земля + оборонятися
5	同义 Синонімічне поєднання	战争	війна	битва + боротьба
		冲突	конфлікт	зіткнення + зіткнення
		侦察	розвідка	розвідувати + спостерігати
6	Метафоричне поєднання	铁军	"залізна армія"	сила/стійкість
		火网	вогнева завіса	ППО-система

Трискладові та багатоскладові терміни у військовій термінології китайської мови часто представляють собою спеціалізовані терміни вищого рівня, які надають точнішу інформацію про об'єкт, його функції або структуру. Трискладові терміни можна умовно поділити на дві основні групи: **терміни-складні слова** та **терміни-похідні слова**.

Терміни-складні слова (合成词) утворюються шляхом поєднання двох або більше кореневих слів у нову лексичну одиницю. До цієї групи належать такі приклади: 巡逻艇 (патрульний катер), 主动轮 (ведуче колесо), 穿甲弹 (броненісна куля), 工程兵 (інженерні війська), 燃油箱 (паливний бак), 突击组 або 突击群 (штурмова група). Терміни-похідні слова (派生词) формуються шляхом додавання афіксів, зокрема суфіксів, до вже наявних основ, що дає змогу створювати нові терміни. Наприклад: 坦克兵 (танкіст), 预备役 (резерв), 指挥部 (штаб), 掩蔽部 або 避弹所 (бліндаж), 热像仪 (тепловізор).

Багатоскладові терміни, зазвичай є ще більш деталізованими мовними одиницями, які відображають складну ієрархію або взаємозв'язки в межах військової системи. Вони часто формуються шляхом поєднання двох двоскладових термінів або внаслідок аббревіації довших словосполучень. Прикладами чотирискладових термінів можуть бути: 防空导弹 (зенітна ракета), 导弹部队 (ракетні війська), 指挥系统 (система управління). Прикладами п'яти-складових термінів є: 空中突击旅 (повітрянодесантна бригада), 火箭军基地 (база ракетних військ), 防空雷达站 (радіолокаційна станція ППО), 联合指挥所 (спільний командний пункт). Шестискладові терміни: 远程火箭部队 (війська дальнього ракетного ураження), 侦察无人机部 (відділ безпілотної розвідки) тощо.

Оскільки в китайській мові часто зустрічаються загальні компоненти у військовій лексиці, у нашому дослідженні для виявлення та класифікації різноманітних військових термінів у корпусі текстів було використано **метод лінгвістичного аналізу** (семантичних зв'язків). Цей метод передбачає пошук спільних коренів, суфіксів

або морфологічних ознак слів. На основі попередніх досліджень були розроблені та застосовані шаблони з регулярними виразами до зібраного корпусу для автоматичного виявлення спільних елементів у термінах. Для пошуку таких елементів як частина шаблону використовувався вираз '[u4e00-u9fa5]{2,4}', що позначає будь-яку послідовність із 2–4 китайських ієрогліфів і охоплює всі основні китайські символи. Наприклад, шаблони за **типом зброї, техніки та систем**: для військових систем (основні терміни: "система", "платформа", "центр"): '[u4e00-u9fa5]{2,4}(系统|平台|中心|导弹|部队|指挥|武器|雷达|战术|战略)', для ракетноносіїв/комплексів (розрізняємо за: повітря, земля, морський напрям): '(空|地|海)?对(空|地|海)?导弹(系统|平台|发射器|雷达|导引)', для бронетехніки (зокрема, танк, бронетранспортер, бойова машина): '[u4e00-u9fa5]{1,3}(战车|坦克|装甲车|自行炮|步兵战车|反坦克导弹)', для літаків (стратегічні, тактичні, військові літаки): '(轰炸机|战斗机|运输机|加油机|侦察机|无人机)', для морських сил (напр., для кораблів, підводних човнів): '(战舰|驱逐舰|潜艇|航母|护卫舰|巡洋舰)', для артилерії (гармати, гаубиці, ракетні установки): '[u4e00-u9fa5]{2,4}(火炮|加农炮|自走炮|反舰导弹|火箭炮|多管火箭)', для засобів ППО (зенітні комплекси, ракетні установки): '[u4e00-u9fa5]{2,4}(防空|导弹防御|防空导弹|防空系统|雷达|SAM)', для військових радарів (здатність до виявлення, типи радарів): '[u4e00-u9fa5]{2,4}(雷达|跟踪|探测|反辐射|防空雷达|气象雷达)', для військових командних центрів (центри управління, штаби): '(指挥中心|作战指挥|战术指挥|战略指挥|指挥所)', для бойових вертольотів (включає вертольоти для спецоперацій, транспортні, бойові): '[u4e00-u9fa5]{1,3}(直升机|武装直升机|攻击直升机|运输直升机)', для військових частин і підрозділів (типи підрозділів, з'єднання): '(步兵|装甲兵|炮兵|特种兵|空降兵|海军陆战队|防空兵|战略支援部队)'.

Для термінів, пов'язаних із **військовою стратегією, операціями**: для стратегічних термінів (включає

"стратегія", "тактика", "операція"): '(战略|战术|反应|攻势|防御|部署|作战计划|战略目标|打击能力)', для термінів, пов'язаних з бойовими операціями: '(战役|战斗|反恐|反渗透|防御作战|进攻作战|突击|围歼)', для спецоперацій (спеціалізовані війська, підрозділи): '(特种兵|特种作战|反恐部队|特战队|侦察队|潜伏任务|城市战)', для тактичних засобів (напр., методи бою, тактичні маневри): '(战术|机动|隐蔽|战斗小组|侦察|电子战|远程打击|精确打击)', для термінів, пов'язаних з міжвидовими операціями (взаємодія сил): '(联合战役|联合指挥|空地一体|海空联合|多维作战|联合作战计划)'.

Для термінів, пов'язаних із **військовими технічними аспектами (матеріали, технології)**: для технологій віртуальних і штучних систем (комп'ютерні системи, AI): '(人工智能|机器学习|深度学习|大数据|无人系统|智能武器)', для технічних засобів (напр., матеріали, технології для озброєнь): '(高超音速|隐形技术|激光武器|电磁

炮|量子通信|网络战|电子战)', для термінів, що стосуються військової наукової діяльності: '(军事技术|武器研发|先进技术|军事科研|国防科技|军工企业)'.

Для термінів, що стосуються **військових об'єктів (типи баз, споруд)**: для військових баз та інфраструктури: '(军事基地|战术基地|防空基地|指挥中心|弹药库|军舰停泊港)', для польових об'єктів та об'єктів на полі бою: '(前线|战场|阵地|指挥所|炮兵阵地|空中打击点|防线)' тощо.

Було здійснено автоматизований пошук і категоризацію військової лексики китайської мови на основі корпусу текстів. Отримані результати подано на графіках, див. рис. 3. та рис. 4. На відміну від створення словника на базі корпусу, попередньо розділеного за орфословником на відомі слова та словосполучення, у цьому випадку пошук здійснювався за іншим алгоритмом: безпосередньо на "сирому" тексті, не розділеному на окремі слова (Kozoriz, 2025e).

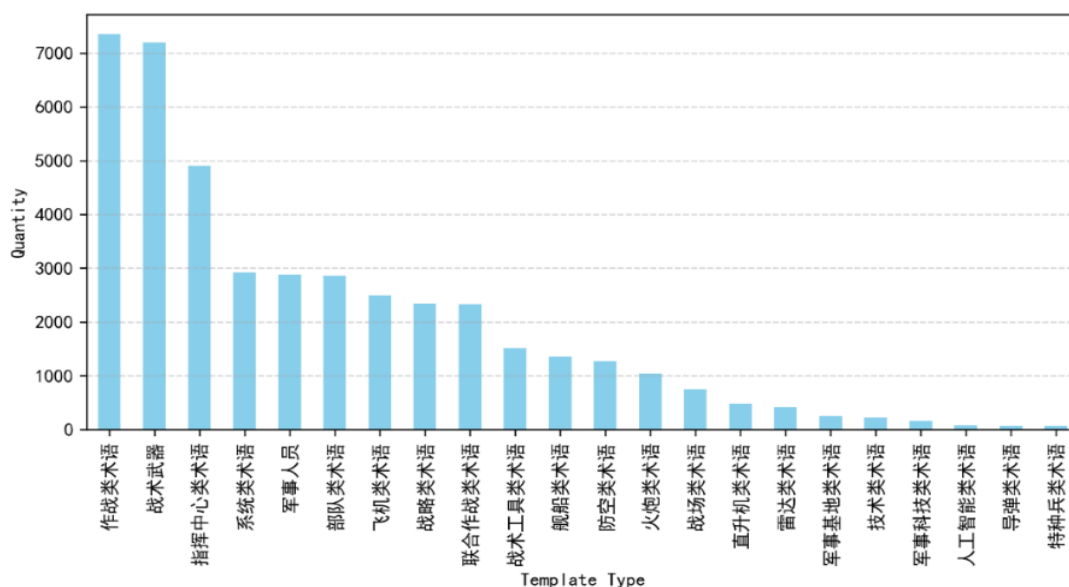

Рис. 3. Розподіл термінів за категоріями в корпусі

Графік на рис. 3 демонструє розподіл військових термінів китайської мови за структурними шаблонами. По горизонтальній осі (X) зазначені типи шаблонів термінів (Template Type), а по вертикальній осі (Y) – кількість термінів (Quantity), які відповідають кожному шаблону. Найпоширеніші шаблони – це ті, що починаються зі слів 作战 (бойовий) і 指挥 (управління/командування), кожен із них налічує понад 7000 термінів. Далі йдуть шаблони, пов'язані з термінами на кшталт 战术 (тактичний), 指挥中心 (командний центр), 系统 (система), 侦察 (розвідка), 飞机 (літак), 野战 (польовий), кожен із яких має від 2000 до 4000 одиниць. Більшість інших шаблонів мають меншу кількість термінів (менше 2000), серед них – 工程 (інженерний), 防空 (протиповітряний), 火控 (вогневий контроль), 特种 (спеціальний), 人工 (штучний) тощо. Найменш представлені шаблони – 特种作战术语, 维修术语, 人工智能术语, з кількістю термінів менше 200.

Графік свідчить про те, що у військовій термінології китайської мови найбільшу продуктивність мають шаблони, пов'язані з оперативними діями 作战, командування 指挥, системами і тактикою. Це вказує на функціональну спрямованість термінології на управління, організацію та бойове застосування сил.

Графік на рис. 4 ілюструє найчастіше вживані військові терміни в корпусі текстів, сформованому на основі матеріалів китайських новин. Структура графіка: по вертикальній осі (Y) наведено військові терміни китайською мовою. По горизонтальній осі (X) зазначено кількість уживань терміна в корпусі (Number of occurrences of terms). Найчастіше вживані військові терміни в корпусі: 防空导弹 (зенітна ракета) – понад 140 уживань. 连接调兵 (передислокація військ) і 极端组织 (екстремістська організація) – близько 130 разів. У першій десятці також: 乌克兰武装部队 (Збройні сили України), 防空警报系统 (система ППО), 联合军事演习 (спільні військові навчання), 导弹防御 (протиракетна оборона), 西昌卫星发射中心 (Центр запуску супутників у Січані) тощо. Семантична спрямованість більшості термінів пов'язана з озброєнням і технікою (防空导弹, 战略轰炸机, 无人攻击机), військовими структурами та об'єктами (武装部队, 军事演习, 指挥系统), геополітичними реаліями (乌克兰, 俄罗斯, 美国), безпековими загрозами (极端组织, 导弹袭击, 空袭).

Графік демонструє тематичне ядро корпусу, що зосереджене на оборонній тематиці, ракетних системах, повітряній безпеці та сучасних конфліктах. Частотність окремих термінів дає змогу виявити ключові напрями сучасного військового дискурсу в китайських ЗМІ.

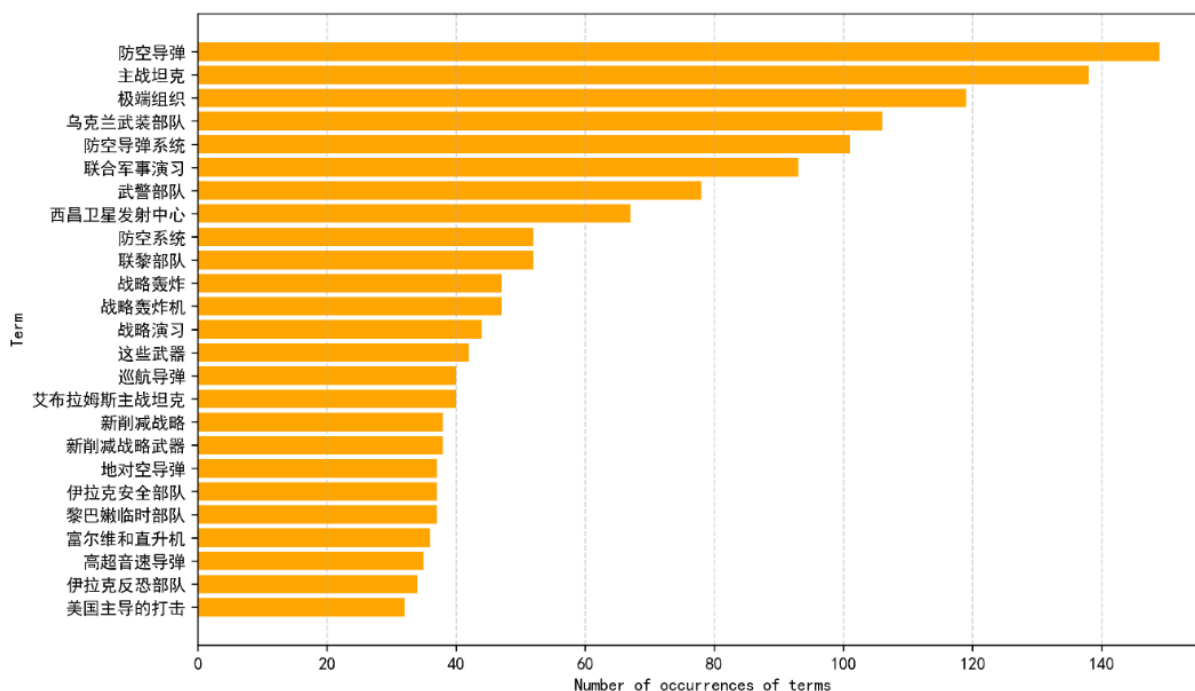

Рис. 4. Найчастотніші терміни в корпусі

Дискусія і висновки

Важливою складовою укладання китайсько-українського словника військової термінології є створення чіткої системи категоризації термінів. З метою забезпечення структурованості, зручності пошуку й ефективного використання лексичних одиниць у перекладацькій і професійній діяльності було виокремлено 14 основних семантичних груп: "роди військ", "техніка та військове спорядження", "літальні засоби", "зброя та боеприпаси", "засоби радіоелектронної боротьби", "військові транспортні засоби", "військові транспортні платформи", "військові об'єкти", "організації та структурні підрозділи", "військовий персонал", "військовий підрозділ", "система, тактика, стратегія", "атака", "розвідка". Такий тематичний поділ сприятиме впорядкуванню терміносистеми, дозволить уникнути дублювання значень, а також підвищить ефективність пошуку відповідників під час перекладу спеціалізованих текстів.

Реалізацію основної мети дослідження – створення китайсько-українського словника військової термінології – можна забезпечити двома взаємодоповнювальними шляхами: 1) формуванням великого корпусу текстів, що містять актуальну військову лексику, з подальшою обробкою корпусу методами корпусної лінгвістики; 2) використанням уже існуючих термінологічних джерел, зокрема багатомовних або англо-китайських військових словників, з подальшою адаптацією їх до української мовної системи. В обох випадках необхідним є глибокий лінгвістичний аналіз, перекладацьке опрацювання термінів і зіставлення лексичних одиниць з урахуванням контекстуального вживання.

Комплексний підхід до укладання словника – із залученням корпусних даних, офіційних джерел та інструментів автоматизованої обробки мови – забезпечує високу точність, повноту та функціональність лексикографічного ресурсу. Такий словник стане цінним інструментом як у сфері наукових досліджень, так і в практичній діяльності військових перекладачів, аналітиків, фахівців з міжнародної безпеки та дипломатії.

Перспективним напрямом дослідження вбачається аналіз неологізмів військової термінології СКМ на базі корпусу власноруч зібраних текстів. З огляду на стрімкий розвиток військових технологій, зміну характеру збройних конфліктів і трансформацію стратегічних концепцій, поява нових термінів є закономірним і постійним процесом. Систематичне вивчення таких неологізмів дозволяє не лише фіксувати динаміку змін у військовому дискурсі, а й сприяє точнішому перекладу, адаптації й уніфікації термінології в умовах міжмовної комунікації.

Актуальним також є дослідження термінів, пов'язаних із **геополітичними реаліями**. Тобто, лексичних одиниць, що позначають держави, військово-політичні блоки, збройні формування та територіальні утворення, які беруть участь у сучасних конфліктах чи виступають як стратегічні суб'єкти міжнародної безпеки. Така лексика відображає не лише військово-оперативний контекст, а й ширші процеси глобального протистояння та регіональної взаємодії. У контексті наведеного графіка (рис. 4) до семантичної групи "геополітичні реалії" можна зарахувати: 乌克兰武装部队 (Збройні сили України), 俄军 (російська армія), 北约联合部队 (об'єднані збройні сили НАТО), 美军 (війська США), 伊拉克安全部队 (іракські сили безпеки), 叙利亚政府军 (урядова армія Сирії), 乌东武装分子 (озброєні формування на сході України), 乌克兰东部的打击 (удари на сході України) тощо.

Військова термінологія китайської мови демонструє високу продуктивність моделі [атрибутивний компонент + основа] та активне використання двоскладових основ без афіксації. Афіксальні моделі тут використовуються значно рідше, ніж у медичній чи юридичній термінології. Найбільш типовими є терміни на позначення родів військ, озброєння і техніки, особового складу та організаційно-структурних підрозділів, геополітичних реалій, безпекових загроз.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Зайцева, М. О. (2013). Особливості перекладу термінів у текстах на військову тематику. *Вісник Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови*, 10, 96–102.
- Карпенко, О. Ю., Попова, О. В., & Безай, Д. І. (2018). Особливості відтворення китайськомовного військового дискурсу українською мовою. *Науковий вісник ПНПУ імені К. Д. Ушинського*, 26, 89–99. <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2018-26-11>
- Козоріз, О. П. (2014). Семантичне поле "лікарські засоби" 药剂 у медичній термінології китайської мови. *Мовознавчі студії*, 47(1), 57–64. Мовні і концептуальні картини світу, 47(1), 481–488. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikhs_2014_47%281%29_57
- Козоріз, О. П. (2016). Найбільше семантичне поле ноосфери Китаю. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та література*, 1, 13–16.
- Коржак, З. З. (2023). Особливості перекладу сучасної військової термінології. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*, 38, 71–75. <https://doi.org/10.32782/2663-5682/2023/38/14>
- Лукіянчук, Ю. О. (2018). Способи класифікації військових термінів. *Вісник Острозької академії. Серія "Філологічна"*, 66, 65–67.
- Самойленко, Н. С., & Золотухіна, Н. А. (2023). Особливості перекладу військової термінології з української мови на китайську. *Китаєзнавчі дослідження*, 1(42), 85–95. <https://doi.org/10.51198/chinesest2023.01.104>
- Сокаль, М., Осирко, О., & Зінченко, О. (2023). Особливості перекладу військової термінології. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 62(2), 178–179. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-2-28>
- Стецюк, В., & Мініч, Л. (2024). Военная лексика в парадигмі лінгвістичних досліджень. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика*, 15, 307–314.
- Удовіченко, Г. М., & Денисенко, М. В. (2023). Особливості відтворення військової термінології українською мовою. *Інтелект. Особистість. Цивілізація*, 2(27), 44–53. <https://doi.org/10.33274/2079-4835-2023-27-2-44-53>
- Bevzo, H., Aliyeva, A. D., & Polishchuk, O. S. (2022). Lexico-semantic features of English military terminology. *Academic Studies. Series: Humanities*, 1, 120–125. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2022.1.18>
- Depala, R. (2023, August 31). Type Token Ratio in NLP. Medium. <https://medium.com/@rajeswaridepala/empirical-laws-ttr-cc9f826d304d>
- Kozoriz, O. (2025a). `parsing_xinhua_news_to_corpus.py` [Python script]. GitHub. https://github.com/kozoriz55/Dictionary_compilation/blob/main/parsing_xinhua_news_to_corpus.py
- Kozoriz, O. (2025b). `parsing_xinhua_military_news_to_xlsx.py` [Python script]. GitHub. https://github.com/kozoriz55/Dictionary_compilation/blob/main/parsing_xinhua_military_news_to_xlsx.py
- Kozoriz, O. (2025c). `corpus_to_dict.py` [Python script]. GitHub. https://github.com/kozoriz55/Dictionary_compilation/blob/main/corpus_to_dict.py
- Kozoriz, O. (2025d). `word_count_by_length.py` [Python script]. GitHub. https://github.com/kozoriz55/Dictionary_compilation/blob/main/word_count_by_length.py
- Kozoriz, O. (2025e). `corpus_categorization_on_patterns.py` [Python script]. GitHub. https://github.com/kozoriz55/Dictionary_compilation/blob/main/corpus_categorization_on_patterns.py
- Struk, I. V., Semyhinivska, T. H., & Sitko, A. V. (2022). Formation and translation of military terminology. *Scholarly Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Journalism*, 33(72), 29–33. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.2-2/05>
- Xinhua News Agency. (2000–2025). World military news. <http://www.xinhuanet.com/mil/>
- 丁杨 (责任编辑) (2019). 新时代的中国国防 [白皮书全文]. 中华人民共和国国防部 <http://www.mod.gov.cn/gfbw/fqwx/bps/4846424.html>
- 王紹華 (2019). 新編國軍簡明美華軍語辭典. 第八版. 臺北: 國防部政務辦公室
- Ding, Y. (Ed.). (2019). *China's national defense in the new era* [White paper in full]. Ministry of National Defense of the People's Republic of China [in Chinese]. <http://www.mod.gov.cn/gfbw/fqwx/bps/4846424.html>
- Karpenko, O. Yu., Popova, O. V., & Bezai, D. I. (2018). Features of rendering Chinese military discourse into Ukrainian. *Scientific Bulletin of K. D. Ushynsky South Ukrainian National Pedagogical University*, 26, 89–99 [in Ukrainian]. <https://www.lingstud.od.ua/archive/2018/26/pv26-89-100.pdf>
- Korzhak, Z. Z. (2023). Features of translating modern military terminology. *Scientific Notes of the International Humanitarian University*, 38, 71–75 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2663-5682/2023/38/14>
- Kozoriz, O. (2025a). `parsing_xinhua_news_to_corpus.py` [Python script]. GitHub. https://github.com/kozoriz55/Dictionary_compilation/blob/main/parsing_xinhua_news_to_corpus.py
- Kozoriz, O. (2025b). `parsing_xinhua_military_news_to_xlsx.py` [Python script]. GitHub. https://github.com/kozoriz55/Dictionary_compilation/blob/main/parsing_xinhua_military_news_to_xlsx.py
- Kozoriz, O. (2025c). `corpus_to_dict.py` [Python script]. GitHub. https://github.com/kozoriz55/Dictionary_compilation/blob/main/corpus_to_dict.py
- Kozoriz, O. (2025d). `word_count_by_length.py` [Python script]. GitHub. https://github.com/kozoriz55/Dictionary_compilation/blob/main/word_count_by_length.py
- Kozoriz, O. (2025e). `corpus_categorization_on_patterns.py` [Python script]. GitHub. https://github.com/kozoriz55/Dictionary_compilation/blob/main/corpus_categorization_on_patterns.py
- Kozoriz, O. P. (2014). The semantic field "medicines" 药剂 in Chinese medical terminology. *Linguistic Studies*, 47(1), 57–64 [in Ukrainian]. <http://irbis-nbuv.gov.ua/>
- Kozoriz, O. P. (2016). The largest semantic field of the noosphere of China. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Eastern Languages and Literature*, 1, 13–16. http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/shidni_movy_22_2016.pdf [in Ukrainian].
- Lukianchuk, Y. O. (2018). Methods for classification of military terms. *Bulletin of the Ostroh Academy. Series "Philology"*, 66, 65–67 [in Ukrainian]. <https://eprints.ua.edu.ua/id/eprint/7825/1/22.pdf>
- Samoylenko, N. S., & Zolotukhina, N. A. (2023). Features of translating military terminology from Ukrainian into Chinese. *Chinese Studies*, 1(42), 85–95 [in Ukrainian]. <https://chinese-studies.com.ua/index.php/journal/article/view/242/222>
- Sokal, M., Oskyrko, O., & Zinchenko, O. (2023). Features of translating military terminology. *Topical Issues of the Humanities*, 62(2), 178–179 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-2-28>
- Stetsiuk, V., & Minich, L. (2024). Military vocabulary in the paradigm of linguistic research. *Slavistic Studies: Linguistics, Literary Studies, Didactics*, 15, 307–314 [in Ukrainian]. <https://eprints.ua.edu.ua/id/eprint/9289/1/features%20of%20military%20vocabulary.pdf>
- Struk, I. V., Semyhinivska, T. H., & Sitko, A. V. (2022). Formation and translation of military terminology. *Scholarly Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Journalism*, 33(72), 29–33 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.2-2/05>
- Udovychenko, H. M., & Denysenko, M. V. (2023). Features of rendering military terminology into Ukrainian. *Intellect. Personality. Civilization*, 2, 44–53 [in Ukrainian]. <https://intelektn.donnunet.edu.ua/index.php/intelekt/article/view/93/95>
- Wang, S. (2019). A concise Sino-American military terminology dictionary: New edition (8th ed.). Taipei: Office of Political Affairs, Ministry of National Defense [in Chinese].
- Xinhua News Agency. (2000–2025). World military news. <http://www.xinhuanet.com/mil/>
- Zaitseva, M. O. (2013). Features of translating terms in military-themed texts. *Bulletin of M. P. Dragomanov National Pedagogical University. Series 10: Problems of Grammar and Lexicology of the Ukrainian Language*, 10, 96–102. [in Ukrainian]. <http://www.enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6757/Zaitseva.pdf>

Отримано редакцією журналу / Received: 31.05.25

Прорецензовано / Revised: 12.07.25

Схвалено до друку / Accepted: 29.10.25

Oleksandr KOZORIZ, PhD (Philol.), Assist.

ORCID ID: 0000-0002-4502-583X

e-mail: davinci@3g.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

COMPILATION OF A DICTIONARY OF CHINESE MILITARY TERMINOLOGY

Background. In the context of China's growing influence on the world stage, the strengthening of the military-political factor in international relations and active hostilities on the territory of Ukraine, the issue of interlingual terminological interaction in the field of security and defense is gaining particular relevance and strategic importance.

At the same time, modern Chinese military terminology is characterized by rapid development, a high level of technological complexity, and a specific hieroglyphic structure. Under these circumstances, there is an urgent need to systematize lexical units and to develop a high-quality military terminological dictionary based on corpus-driven and digital methods of analysis.

Methods. During the study, a comprehensive approach to compiling a dictionary of Chinese military terminology was developed and tested, combining the methods of corpus linguistics, automated data collection and processing, frequency analysis and structural classification of terms.

Particular attention was paid to creating a corpus of Chinese military texts for automated detection of terminological units. A set of methods was applied for automated processing, analysis and structuring of Chinese military terminology based on the corpus of texts of the Xinhua News Agency.

R e s u l t s . Python scripts were developed to implement the following research steps:

1. The "parsing_xinhua_news_to_corpus.py" script automatically downloads and processes news articles from the Xinhua News Agency website, forming a text corpus.

2. The "parsing_xinhua_military_news_to_excel.py" script specializes in processing military news, extracting relevant data and saving them in Excel format.

3. The "corpus_to_dict.py" script analyzes the collected corpus of texts, highlights terms, and forms a structured dictionary that includes the frequency of use.

4. The "word_count_by_length.py" script counts the number of terms depending on their length, which allows you to identify patterns in the structure of military terminology and show their productivity.

5. The script "corpus_categorization_on_patterns.py" categorizes terms by structural templates, which contributes to a deeper understanding of the structural features of military vocabulary.

A separate result of the study is the creation of an electronic dictionary structure that can be used for linguistic, educational and translation purposes.

C o n c l u s i o n s . The frequency approach to the separation of terms based on the corpus allows us to outline the priority themes of modern military discourse in Chinese mass media.

K e y w o r d s : military terminology, dictionary of military terminology, Chinese language, parallel corpus, corpus linguistics, Python.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.